

Plan Sociale veiligheid

Inhoud

Voorwoord	3
Hoofdstuk 1	4
1.1 Onze visie op een sociaal veilig schoolklimaat	4
1.2 Regels en afspraken vanuit gezamenlijke normen en waarden.....	4
Hoofdstuk 2	5
2.1 Monitoring inzicht in veiligheidsbeleving	5
2.2 medicijngebruik.....	5
2.3 Incidenten.....	5
2.4 Afhandeling incidenten.....	5
Hoofdstuk 3.	7
3.1 Vertrouwenspersoon.....	7
3.2 Veiligheidscoördinator/BHV-er	7
3.3 Nieuwjaarsreceptie en startgesprekken.....	7
3.4 Informatie.....	7
3.5 Een schoolbrede aanpak tegen pesten	7
3.6 Anti-pestcoördinatoren	8
3.7 Protocol tegen pesten	8
3.8 Verklaring Omtrent het Gedrag voor onderwijspersoneel	8
Hoofdstuk 4	9
4.1 Pedagogisch vakmanschap.....	9
Hoofdstuk 5	10
5.1 Grip op de groep	10
5.2 Groepsregels.....	10
5.3 Kanjertraining	10
5.4 Ouder- en kindgesprekken	11
Hoofdstuk 6	12
6. Protocol tegen pesten	12
6.1 Doel van het pestprotocol.....	13
6.2 Pesten op school. Hoe ga je er mee om?.....	14
6.3 Voorwaarden voor het aanpakken van pestgedrag.....	14
6.4 Signalen van pesten kunnen zijn.....	15
6.5 Onze aanpak.....	15
6.6 Afspraken.....	16
6.7 Regels.....	17

6.8 Aanpak van de ruzies en pestgedrag in acht stappen.....	17
6.9 Begeleiding van de gepeste leerling.....	19
6.10 Begeleiding van de pester.....	19
6.11 Begeleiding van de groep.....	19
6.12 Adviezen aan de ouders.....	20
Hoofdstuk 7	21
7.1 Digitaal pesten.....	21
Bijlage 1 Tips ter voorkoming van digitale pesterijen.....	24

Voorwoord

In augustus 2015 is de wet sociale veiligheid op school in werking getreden. Scholen hebben een wettelijke inspanningsverplichting om een sociaal veilige leeromgeving te waarborgen.

De ‘Wet sociale veiligheid in de school’ onderscheidt drie hoofdlijnen:

1. Expliciete verantwoordelijkheid voor het voeren van sociaal veiligheidsbeleid.

De onderwijsinspectie ziet toe op de naleving van de Wet sociale veiligheid op school. Onder sociale veiligheid verstaat de wet de sociale, psychische en fysieke veiligheid van kinderen. Met andere woorden een school is veilig als de sociale, psychische en fysieke veiligheid van leerlingen niet door handelingen van andere mensen wordt aangetast.

2. Verplichte monitoring van de veiligheidsbeleving van leerlingen.

Met een instrument wordt een actueel en representatief beeld gegeven van de veiligheidsbeleving van de leerlingen. De wet stelt dat een school pas goed beleid ten aanzien van sociale veiligheid kan voeren als zij inzicht heeft in de ervaren veiligheid en het welbevinden van kinderen. Op basis van deze monitoring krijgen de school en het bevoegd gezag inzicht in de daadwerkelijke sociale veiligheid van de school. De onderwijsinspectie krijgt toegang tot de monitoringsgegevens van de school. De inspectie ziet er vervolgens op toe dat er zo nodig vroegtijdig maatregelen tot verbetering getroffen worden. Hierbij kan gedacht worden aan een verbeterplan. Het bevoegd gezag/de school heeft een inspanningsverplichting; geen resultaatverplichting.

3. Beleggen van de volgende taken bij een persoon:

- a. Een vast aanspreekpunt voor de leerlingen (bijv. een vertrouwenspersoon);
- b. Coördinatie van het anti-pestbeleid.

In dit document is ons ‘Plan sociale veiligheid’ beschreven. Daar blijft het niet bij. Het plan moet leven binnen ons team, bij ouders en bij leerlingen en wordt dus jaarlijks op de schoolagenda geplaatst, ter evaluatie of wanneer aanpassing nodig is.

In dit plan komen de volgende onderwerpen aan bod:

- Onze visie, kernwaarden en afspraken;
- Inzicht in de veiligheidsbeleving, incidenten en mogelijke risico’s;
- Het scheppen van voorwaarden, beleggen van taken en samenwerken met alle betrokkenen;
- Positief pedagogisch handelen;
- Preventieve activiteiten en programma’s in de school;
- Tijdig signaleren van en effectief handelen bij grensoverschrijdend gedrag;

Hoofdstuk 1

Onze visie, kernwaarden en afspraken

1.1 Onze visie op een sociaal veilig schoolklimaat

De Rehobothschool streeft met leerkrachten en directie naar zorg en onderwijs op maat in een, voor iedereen, sociaal veilige omgeving. Leerlingen doen op school niet alleen vakkennis en -vaardigheden op, het is ook de plek waar zij leeftijdsgenoten ontmoeten, kennis maken met de samenleving, met normen, waarden en omgangsvormen. Daar hoort bij dat zij leren, oefenen en soms ook grenzen overschrijden. Didactiek en pedagogiek begeleiden dit leer- en ontwikkelingsproces.

In ons schoolplan hebben we de volgende **kernwaarden** geformuleerd:

We zien ieder kind als uniek schepsel van God.

We gaan met liefde en respect met de kinderen, de ouders en onze omgeving om.

We scheppen een klimaat waarin kinderen zich veilig voelen.

We activeren en stimuleren de gaven en talenten van kinderen.

We zoeken naar mogelijkheden om tegemoet te komen aan verschillen tussen kinderen.

We willen de kinderen begrijpen om zo de juiste sleutel tot ontwikkeling te vinden.

Onze kernkwaliteiten hierbij zijn:

Een warme, betrokken en open houding van de leerkracht naar kinderen en hun ouders/verzorgers.

Consequent en voorspelbaar gedrag van de leerkracht.

Veiligheid bieden door liefde, duidelijkheid, structuur en een uitdagend aanbod, afgestemd op de ontwikkelingsbehoeften van kinderen.

Het aanbieden van betekenisvolle situaties waarin kinderen spelenderwijs en ontdekkend kunnen leren.

Het ontwikkelen van de 21ste eeuwse vaardigheden.

We stimuleren de zelfstandigheid en de eigen verantwoordelijkheid van de kinderen. Kinderen leren van en met elkaar.

Met onze kernwaarden en kernkwaliteiten willen wij de kinderen een goede basis meegeven voor de toekomst, waar ze als betrokken, nieuwsgierige en ondernemende mensen hun plaats in de maatschappij kunnen innemen.

In een veilig schoolklimaat zijn er grenzen en regels, wordt er adequaat opgetreden tegen grensoverschrijdend gedrag en worden leerlingen aangemoedigd om positief gedrag te laten zien.

1.2 Regels en afspraken vanuit gezamenlijke normen en waarden

Op onze school werken we met duidelijke regels en afspraken. Voor iedereen op de Rehobothschool gelden de volgende regels:

1. Wij lopen rustig op de gang.
2. Iedereen hoort erbij. Ik mag niet meedoen dat is niet fijn. Hoe meer zielen hoe meer gein.
3. Je eigen afval opruimen. Met hetzelfde gemak, gooi je de rotzooi in de afvalbak.
4. Stop-denk-doe. Bedenk je eerst goed, voordat je iets doet.
5. Naar elkaar luisteren. Iemand wil iets zeggen, luister daar dan naar. Gaat het je vervelen zeg het tegen hem of haar.
6. Denk na voor je wat zegt. Open pas je mond als je weet wat eruit komt.

Binnen de klassen wordt er, met name tijdens de startweek d.m.v. "grip op de groep" met elkaar nagedacht over klassenregels. Deze klassenregels zijn een uitwerking van o.a. bovenstaande schoolregels en de kanjerregels (zie blz. 7) zijn te vinden in ieder lokaal.

Hoofdstuk 2

Inzicht in de veiligheidsbeleving, incidenten en de afhandeling daarvan

2.1 Monitoring | inzicht in veiligheidsbeleving

Om in kaart te brengen in welke mate onze leerlingen zich sociaal veilig en vaardig voelen maken we gebruik van een aantal instrumenten:

- De leer- en ontwikkelingslijnen van Parnassys voor het jonge kind - groep 1 en 2
- Leerlingvolgsysteem 'Kanvas' – leerlingvragenlijst groepen 5 t/m 8 (1 x per jaar)
- Leerlingvolgsysteem 'Kanvas' – leerkrachtvragenlijst groepen 3 t/m 8 (1x per jaar)
- Sociogram in Kanvas 1x per jaar
- Bovenschools stelt PCPO TriVia structureel onderzoek in naar de veiligheidsbeleving van kinderen, door bij groep 5 t/m 8 leerlingen, ouders en leerkrachten de vragenlijst Sociale Veiligheid WMK-PO af te nemen. Hierbij wordt een 4-jarige cyclus toegepast:
 - Jaar 1: leerlingen en leraren
 - Jaar 2: leerlingen en ouders
 - Jaar 3: leerlingen en leraren (via PMR)
 - Jaar 4: leerlingen en ouders (via MR)

De resultaten van de vragenlijsten van de leerkrachten en van de leerlingen worden besproken en waar nodig worden interventies ingezet.

2.2 Medicijn gebruik.

In Parnassys staat vermeld op de leerlingkaart of een leerling medicatie gebruikt.

2.3. Incidenten

Er vindt op de Rehobothschool incidentenregistratie plaats bij:

- **Direct tegen personen**
 - Fysiek en verbaal geweld
 - Seksueel geweld
 - Grove pesterijen
 - Discriminatie
 - Bedreigingen
- **Indirect tegen personen**
 - Vernieling
 - Diefstal
- **Ongelukken op school**
- **(Verboden) goederen**
 - Wapenbezit
 - Drugs (bezit, gebruik, verkoop)

Onze school beschikt over het registratiesysteem Parnassys. Leerkrachten noteren incidenten, groot of klein, in Parnassys. Op deze manier creëren ze voor elke leerling een zogenaamd logboek. Bij grote incidenten bepaalt de directie hoe dit verder behandeld en gecommuniceerd moet worden.

2.4 Afhandeling incidenten

We maken leerlingen vaardig om conflicten te voorkomen en, daar waar ze zijn ontstaan, zelf op te lossen. We leren kinderen, wanneer ze het conflict niet zelf kunnen oplossen, dit aan te geven bij de leerkrachten.

Incidenten worden in eerste instantie afgehandeld door de leerkracht. Als zaken niet opgelost kunnen worden wordt de intern begeleider (IB-er) of de directeur betrokken bij de afhandeling. Ook ouders worden betrokken bij de aanpak van incidenten door hen direct te benaderen. Tevens wordt in voorkomende gevallen het bestuur en (in overleg met het bestuur) derden betrokken bij de afhandeling van klachten.

Hoofdstuk 3

Het scheppen van voorwaarden, beleggen van taken en samenwerken met alle betrokkenen

3.1 Vertrouwenspersoon

Op de Rehobothschool is een vertrouwenspersoon/aandachtsfunctionaris. Dit is de IB-er Arma Kroes. Bij afwezigheid van de IB-er kunnen ouders terecht bij de directeur van de school: Lisette Boon.

Vanuit het bestuur PCPO TriVia is er een externe vertrouwenspersoon aangesteld: Margriet de Greef. De externe vertrouwenspersoon kan benaderd worden wanneer eerdere contacten met de vertrouwenspersoon op de betreffende school niet geleid hebben tot een goed vervolg.

Elke ouder of leerling kan op de vertrouwenspersoon een beroep doen als ze problemen hebben waar ze niet met iedereen over kunnen of durven te praten. Het spreekt voor zich dat elk gesprek ook vertrouwelijk behandeld wordt. In onze schoolgids en op de website van de school is de naam van de vertrouwenspersoon te vinden. Voor de klachtenregeling verwijzen we naar onze website.

3.2 Veiligheidscoördinator/ BHV-er

Een veiligheidscoördinator is een vrijgestelde medewerker in de school, verantwoordelijk voor veiligheidszaken in de school. De veiligheidscoördinator coördineert trainingen en overleggen. Deze persoon is door zijn positie, ervaring en opleiding de aangewezen persoon om de orde en de rust in de school te bevorderen en daartoe maatregelen te nemen.

De Rehobothschool beschikt over een veiligheidscoördinator. Dit is de directeur van de school: Lisette Boon. De BHV-ers in de school zijn: Gonny Merkus, Lydia Hartog, Marieke Lam, Ria Koppelaar, Marleen Koster, Patty Prins, Nellie Prins, Elvira de Bruin en Arma Kroes .

3.3 Nieuwjaarsreceptie en startgesprekken

We willen investeren in partnerschap tussen ouders en school. Ouderbetrokkenheid is een sleutel voor schoolsucces. Ouders zijn belangrijke partners in het leren en ontwikkelen van het kind. Voor de leerling is niet alleen een goed contact tussen zijn/haar ouders en de leerkracht belangrijk, ook het contact tussen ouders onderling en ouders en kinderen onderling is van groot belang. Hierdoor ontstaat meer wederzijds begrip en meer verantwoordelijkheid voor elkaars kinderen. Daarom starten de groepen 1 t/m 8 in de eerste schoolweek met een nieuwjaarsreceptie in de klas.

De nieuwjaarsreceptie wordt per leerjaar gepland aan het begin van de ochtend van 8.30-9.00 uur. De ouders/verzorgers, kinderen en de leerkracht(en) maken met een kopje koffie/thee of sap in de klas kennis met elkaar.

Om het onderwijs en de begeleiding zoveel mogelijk af te stemmen op elk individueel kind worden er in de eerste schoolweek vanaf groep 3 startgesprekken gehouden. Het startgesprek is bedoeld om het begin van het jaar te markeren met leerling en ouders en als een team een goede start te maken. Het team dat bestaat uit de leerling, zijn ouders en de groepsleerkracht(en). Dit gesprek is gericht op de sociaal emotionele ontwikkeling. Zo leren we elk kind al snel goed kennen.

3.4 Informatie

In onze nieuwsbrief en op de website worden ouders geïnformeerd over aspecten van sociale veiligheid. De uitkomsten van de vragenlijsten van de sociale veiligheid worden besproken met de medezeggenschapsraad (mr)

3.5 Een schoolbrede aanpak tegen pesten

Om een sociaal veilig klimaat te creëren, zet de school meerdere met elkaar samenhangende interventies, programma's en methoden in op individueel-, groeps- en schoolniveau. Hierbij

gebruiken wij de Kanjertraining. Mensen, volwassenen en kinderen, hebben het verlangen "erbij te horen". "Erbij horen" vergt bepaalde sociale vaardigheden die het ene kind beter gebruikt dan het andere kind. De Kanjertraining leert kinderen de sociale vaardigheden die nodig zijn om opgenomen te worden in de groep.

We werken met 5 vaste afspraken:

- 1 We vertrouwen elkaar
- 2 We helpen elkaar
- 3 Niemand speelt de baas
- 4 Niemand lacht uit
- 5 Niemand doet zielig

Ook betreft de school de ouders en de omgeving bij de aanpak. Grensoverschrijdend gedrag, zoals pesten, houdt meestal niet op bij het verlaten van het schoolplein. Het kan zich voortzetten op weg naar huis, bij de sportvereniging en op internet. Pesten is een maatschappelijk probleem. Samenwerking van alle betrokken partijen is dan ook noodzakelijk. Maatregelen moeten zich niet alleen richten op de leerling die grensoverschrijdend gedrag vertoont, maar ook op de schoolomgeving, de thuisomgeving en op leeftijdsgenoten.

3.6 Anti-pestcoördinator

De Rehobothschool heeft één anti-pestcoördinator. Dit is de IB-er: Arma Kroes. Bij afwezigheid van de IB-er kunnen ouders, kinderen en leerkrachten terecht bij de directeur van de school: Lisette Boon. De anti-pestcoördinator heeft als taak ondersteuning te bieden aan kinderen, ouders en leerkrachten op het gebied van pesten. Zij brengt de situatie in kaart en bekijkt welke acties mogelijk zijn om de peestsituatie op te lossen en is beschikbaar voor het voeren van gesprekken. Jaarlijks wordt bij ouders en leerlingen onder de aandacht gebracht wie de anti-pestcoördinator is. De anti-pestcoördinator werkt samen met de gedragspecialist.

3.7 Protocol tegen pesten

Onze school heeft een protocol tegen pesten waarin staat beschreven hoe de school preventief en curatief omgaat bij pesten. Ons pestprotocol wordt verder uitgewerkt in hoofdstuk 6.

3.8 Verklaring Omtrent het Gedrag voor onderwijspersoneel

PCPO TriVia vraagt aan nieuw onderwijspersoneel een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG). Hieruit blijkt of er belemmeringen zijn om in de nieuwe functie aan de slag te gaan.

Hoofdstuk 4

Positief pedagogisch handelen

4.1 Pedagogisch vakmanschap

Leerkrachten spelen een belangrijke rol bij het creëren van een sociaal veilig klimaat. Zij kunnen grensoverschrijdend gedrag tijdig signaleren en adequaat ingrijpen. Ook dragen zij normen en waarden uit en laten zij leerlingen voorbeeldgedrag zien. Dit alles vereist pedagogisch vakmanschap. Het is belangrijk dat de schoolleiding leraren hierin stuurt en coacht en dat leraren zich op dit terrein blijven professionaliseren. Het begin van het schooljaar is cruciaal voor het realiseren van een sociaal veilig klimaat in een klas. Dan begint de groepsvorming. De eerste weken van het schooljaar zijn daarom ontzettend belangrijk voor het creëren van een goed pedagogisch klimaat in de klas. Op de Rehobothschool starten we met een nieuwjaarsreceptie in de groep en zijn in de tweede schoolweek ouder kind gesprekken gepland. Dit vormt samen met Grip op de groep een goede basis voor een fijne sfeer.

Hoe bouwt een leraar op de Rehobothschool deze relatie zo goed mogelijk op?

Hieronder enkele voorbeelden:

- Door in de eerste week van het nieuwe schooljaar te starten met de startweek van de Kanjertraining. Er staan dan voor elke dag meerdere activiteiten gepland rondom de Kanjertraining. Deze zijn allemaal gericht op de groepsvorming.
- Door samen groepsregels te maken: hoe willen we dit jaar dat we in de groep met elkaar omgaan?
- Door klassikaal en individueel complimenten te geven.
- Door regelmatig de tijd te nemen om schoolregels en groepsregels van betekenis te voorzien. Wat wordt ermee bedoeld en wat willen we ermee bereiken?
- Door gebruik te maken van coöperatieve werkvormen.
- Door de leerlingen goed te kennen: naam, gezinssituatie, hobby's, talenten en meer.
- Door meerdere keren per jaar een kindgesprek te voeren met de leerlingen.

Bovenstaande draagt concreet bij aan een duurzaam schoolklimaat. Leerlingen ontwikkelen op onze school een houding en vaardigheden waar zij hun leven lang baat bij hebben. Zo ontstaat een stevige structuur waarmee zij de uitdagingen waar zij voor staan krachtig en vol vertrouwen aankunnen.

Hoofdstuk 5

Preventieve activiteiten en programma's in de school

5.1 Grip op de groep

Zelfs als de leerkracht dezelfde groep meeneemt, zal het effect van 6 weken zomervakantie merkbaar zijn. Kinderen zijn letterlijk en figuurlijk gegroeid. De groep heeft elkaar een langere tijd niet gezien, waardoor het groepsvormingsproces van voor af aan begint. Het kan voorkomen dat niet alleen de leerkracht voor de groep, maar ook de groepssamenstelling verandert. Dat betekent dat er een nieuwe groep gevormd is. In beide gevallen is groepsvorming een essentieel onderdeel van de opstart van het nieuwe schooljaar. Om het groepsgevoel, het samen zorgen voor elkaar, te stimuleren starten we elk jaar met Grip op de groep en een startweek van de Kanjertraining en wekelijks een Kanjerles gericht op groepsvorming. Tijdens deze weken worden ook de groepsregels en groepsafspraken gemaakt.

5.2 Groepsregels

Groepsregels ontstaan samen met de kinderen in de klas tijdens de eerste weken van groepsvorming. Deze zelf geformuleerde, positieve groepsregels worden zichtbaar in de groep opgehangen. Deze regels worden regelmatig besproken en vooral tijdens succesmomenten benadrukt.

5.3 Kanjertraining

Wij werken met de Kanjertraining. Deze methode sluit goed aan bij onze visie en behandelt thematisch de volgende onderwerpen:

Positief leerkrachtgedrag

- Begrip. De leerkracht kan begrip op brengen voor gedachten- en leefwereld van kinderen.
- Respectvol. De leerkracht neemt kinderen serieus en respecteert hun reacties.
- Vriendelijk. Praat rustig, kijkt kinderen aan, snauwt en schreeuwt niet.
- Optimisme. Verwacht dat het met het kind goed zal aflopen.
- Rustig. De leerkracht beweegt zich rustig, praat rustig, reageert rustig, is voorspelbaar.
- Voegt daden bij woorden/is echt. Meent wat hij zegt. Geeft duidelijke regels en grenzen.
- De leerkracht corrigeert opbouwend: geeft tips.
- De leerkracht moedigt onafhankelijkheid aan /durft los te laten.
- De leerkracht heeft hoge verwachtingen van de eigen verantwoordelijkheid van kinderen.
- De leerkracht vertrouwt kinderen, ouders en collegae.
- De leerkracht denkt positief kritisch na over eigen functioneren.
- De leerkracht stelt welzijn van het kind voorop.
- De leerkracht richt zich niet op uiterlijke schijn.
- De leerkracht neemt verantwoordelijkheid voor een rustige/veilige sfeer in de klas, op de gang, in de school, in de buurt.

Positief leerling gedrag.

- Ik ben te vertrouwen
- Ik vertrouw anderen
- Niemand speelt de baas
- Niemand lacht uit
- Niemand doet zielig
- We helpen elkaar

5.4 Ouder- en kindgesprekken

Om een goed beeld van een kind te krijgen is het ook nodig om met het kind zelf in gesprek te gaan. Kinderen weten vaak heel goed van zichzelf waar hun zwakke en sterke kanten liggen, waar ze behoefte aan hebben, enz. Ook ouders kunnen een rol spelen in het begrijpen van het kind. Zij kennen hun kind tenslotte het best en kunnen voor ons waardevolle informatie geven.

Met de kinderen worden regelmatig gesprekken gevoerd. Hiervoor wordt de leerkracht vrij geroosterd. Dit gebeurt bijvoorbeeld bij sociaal-emotionele problemen en rond het rapport.

Soms maken leerkrachten en leerlingen en soms ook de ouder een kindplan. Hiervoor is een plan beschikbaar op de Y- schijf. Er wordt in dit kindplan beschreven waar het kind nu staat en waar het naartoe wil werken. Wat heb je daarvoor nodig en hoe kunnen ouders en leerkrachten daarbij helpen?

Contacten met ouders kunnen uiteraard gedurende het hele schooljaar plaatsvinden, maar er is ook een aantal momenten specifiek voor gepland:

- Kennismakingsgesprek kind-ouder(s)- verzorger(s) en leerkracht in september
- Tienminutengesprekken in november, februari en (facultatief) juni

Hoofdstuk 6

Protocol tegen pesten

Het belang van een protocol tegen pesten

Dit protocol tegen pesten is onderdeel van het veiligheidsplan van De Rehobothschool. We beschrijven hierin hoe we actief inhoud geven aan het voorkomen van pesten en wat we ondernemen als er toch wordt gepest.

6.1 Doel van het pestprotocol

- Dat alle kinderen zich in hun basisschoolperiode veilig mogen voelen zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.
- Regels en afspraken zichtbaar maken. Hierdoor kunnen kinderen en volwassenen als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.
- Elkaar steunen en wederzijds respect tonen. Hierdoor stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

6.2 Pesten op school. Hoe ga je er mee om?

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken. Daar zijn wel enkele voorwaarden aan verbonden:

6.3 Voorwaarden voor het aanpakken van pestgedrag

Om pestgedrag bespreekbaar te maken, moeten kinderen zich veilig voelen in de groep. De leerkracht zorgt er daarom voor dat de sfeer in de groep goed is.

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/ verzorgers (hierna genoemd: ouders)
- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld.
- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert, dan is inschakeling van de vertrouwenspersoon nodig. De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.
- Op iedere school is een vertrouwenspersoon aangesteld. Bij ons op school is dat Arma Kroes.

6.4 Signalen van pesten kunnen zijn

- Altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen.
- Zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot.
- Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven.
- Briefjes doorgeven.
- Beledigen.
- Opmerkingen maken over kleding.
- Isoleren.
- Buiten school opwachten, slaan of schoppen.
- Op weg naar huis achterna rijden.

- Naar het huis van het slachtoffer gaan.
- Bezittingen afpakken.
- Schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer.

Deze lijst kan nog verder worden uitgebreid: je kunt het zo gek niet bedenken of volwassenen en dus ook leerlingen hebben het bedacht.

6.5 Onze aanpak:

- Het uitgangspunt van onze aanpak is het oefenen van goed gedrag. Hierbij wordt de gehele groep betrokken. We maken hiervoor gebruik van de Kanjertraining. Deze wordt in alle groepen ingezet.
- Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies, etc. komen hier aan de orde.
- In iedere les wordt geoefend met het laten zien van goed gedrag.
- Als de wekelijkse lessen voor kinderen niet voldoende zijn, is het mogelijk dat zij in een kleinere groep mee gaan doen aan de SOVA training.
- Het voorbeeld van de leerkrachten (en thuis van de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waarin duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar worden uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.
- In de groep moeten kinderen hun problemen bespreekbaar kunnen maken. Als kinderen dit liever niet openlijk doen, zorgt de leerkracht ervoor dat dit op een andere manier kan gebeuren.

6.6 Afspraken

Om goed met het pestprotocol te kunnen werken zijn de volgende afspraken belangrijk.

Afspraak 1

Het inschakelen van de leerkracht wordt niet opgevat als klikken. Vanaf groep 1 leren we de kinderen hierover het volgende:

Je mag niet klikken maar als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt er zelf en/of samen met je maatje niet uit, dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt niet gezien als klikken.

Afspraak 2

Een medeleerling heeft de verantwoordelijkheid om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

Afspraak 3:

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind te komen oplossen. Bij problemen van pesten zullen de directie en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid (moeten) nemen en indien nodig overleg voeren met de ouders. De inbreng van de ouders blijft bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het samen nadenken over een oplossing en tot het ondersteunen van de aanpak van de school.

Het is niet de bedoeling dat de school problemen oplost die buiten de school spelen (bv. bij de voetbal, op straat, bij vriendjes thuis, etc.). Natuurlijk kan de school altijd met de ouders meedenken over een oplossing.

Op het moment dat deze problemen gevolgen hebben voor de gang van zaken op school wordt het een gezamenlijk probleem, dat we ook gezamenlijk zullen aanpakken.

6.7 Regels

Op school hanteren we een aantal gedragsregels. Veel pesterijen komen voort uit het niet nakomen van deze regels. De regels worden aan het begin van het schooljaar met de kinderen en leerkracht opgesteld. Om er voor te zorgen dat alle kinderen op de hoogte zijn van de regels hangen deze regels zichtbaar in iedere groep. Elke maand wordt er extra aandacht besteed aan de regel van de maand die voor de hele school geldt.

De maandregels die we opgesteld hebben zijn:

- Iedereen hoort erbij
- We lopen rustig op de gang
- Denk na voor je wat zegt
- Je eigen afval opruimen
- Stop denk doe
- Zorg dat je naar elkaar luistert

6.8 Aanpak van de ruzies en pestgedrag in acht stappen.

De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen. Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten zetten zij en wij de volgende stappen:

Stap 1

Er eerst zelf en/of samen met een maatje uit proberen te komen.

Stap 2

Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de leerkracht voor te leggen.

Stap 3

De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderinggesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhaling van pesterijen/ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties. Deze sancties worden met de ouders besproken.

Stap 4

Bij herhaaldelijke ruzie/pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest/ruzie maakt en met de eventuele meelopers. De fases van bestraffen treden in werking. Mogelijke bestraffingen zijn:

- Een of meerdere pauzes binnen blijven.
- Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn.
- Een functionele schriftelijke opdracht uitvoeren.
- Een gesprek met als doel bewustwording van de gevolgen van het pestgedrag.
- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.
- De naam van de ruziemaker/pester wordt genoteerd. Bij iedere melding omschrijft de leerkracht 'de toedracht'. De ouders worden hiervan op de hoogte gebracht.
- Herhaaldelijk pestgedrag wordt ook in de groep besproken. In dit gesprek wordt geprobeerd samen aan een oplossing te werken.

Stap 5

Een gesprek met de ouders als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De school heeft alle activiteiten vastgelegd en de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem.

Stap 6

Bij aanhoudend pestgedrag kan externe deskundige hulp worden ingeschakeld.

Stap 7

Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep binnen de school te plaatsen. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.

Stap 8

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

6.9 Begeleiding van de gepeste leerling

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest.
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten. Hierbij worden de petjes van de kanjertraining gebruikt.
Witte pet: is zichzelf, te vertrouwen, vriendelijk, behulpzaam en op een leuke manier grappig en stoer.
Gele pet: doet zielig, trekt zich terug en doet bang.
Rode pet: lacht uit, loopt mee, doet als een uitslover en maakt theater
Zwarte pet: daagt uit, pest, zoekt ruzie, speelt de baas.
- De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren. Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken (gele pet gedrag).
- Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld je niet afzonderen.
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling.
- Het gepeste kind niet overbeschermen, bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.
- Als het kind zelf niet in staat is dingen op te lossen komt het in aanmerking voor de SOVA training.

6.10 Begeleiding van de pester

- Praten, zoeken naar de reden van het ruzie maken/ pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen).
- Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden.
- Door middel van een gesprek in laten zien dat iemand die gepest wordt, geaccepteerd moet worden zoals hij/zij is.
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest – belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren (zwarte pet).

- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
- Zoeken van een sport of club waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
- Inschakelen hulp: sociale vaardigheidstrainingen, Jeugdgezondheidszorg, huisarts, GGD.

6.11 Begeleiding van de groep

- Bespreek in de groep welke rol de groep kan hebben in een situatie waarin gepest wordt (rode of witte pet opzetten).
- Hoe kan de groep bijdragen aan een oplossing?
- Pesten kan en mag door de groep niet geaccepteerd worden.
- De groep laat zien dat je elkaar moet respecteren.

6.12 Adviezen aan de ouders

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als uw kind gepest wordt, kunt u dat het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport waar het weerbaar van wordt (bv. judo).
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.
- Meld uw kind aan voor een SOVA of faalangstraining op school of bij het sociaal team.

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind samen met uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans een pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen

Hoofdstuk 7

7.1 Digitaal pesten

Digitaal pesten is één van de vormen van pesten. Digitaal pesten gebeurt vaak buiten de school. Het ruziën en pesten gaat op school wel vaak door. Schoolresultaten lijden eronder en er ontstaat een onveilig klimaat.

Het digitaal pesten is een groeiend probleem. We willen het digitaal pesten daarom een eigen plaats geven binnen het pestprotocol. Dit protocol stuurt aan op een integrale aanpak in samenwerking met de ouders.

Er zijn verschillende vormen van digitaal pesten: anonieme berichten versturen via sociale media en WhatsApp, schelden, roddelen, bedreigen, foto's van mobieltjes en webcam op internet plaatsen, privégegevens op een site plaatsen, wachtwoorden stelen en misbruiken, haatprofielen aanmaken, virussen sturen, happy slapping en het versturen van een e-mail bom.

Schrikbarend is te weten dat 20% van de leerlingen te maken heeft met digitaal pesten. Niet al deze vormen zul je vinden op de basisschool maar toch is het van belang te weten waarin digitaal pesten kan ontaarden. De effecten van digitaal pesten kunnen erger zijn dan bij traditioneel pesten.

De leerkrachten bespreken op school met de kinderen de voor- en nadelen van digitale contacten. Dit kan bv. gebeuren tijdens de week van de mediawijsheid. Ook komt dit in de kanjertraining aan de orde.

Wanneer ouders merken dat hun kind digitaal gepest wordt, verwachten wij dat zij de school hiervan op de hoogte stellen.

Leerlingen kunnen altijd met hun problemen bij de leerkracht terecht. Zij kunnen dus ook zelf de leerkracht op de hoogte stellen van het pesten.

Om de ernst van de situatie in te schatten is het van belang dat de leerkracht inzicht heeft in de dingen die aan het kind gestuurd worden (bv. door het maken van een print screen of laten zien van berichten).

Aan de hand van deze gegevens kunnen we met elkaar bespreken hoe ouders dit pestgedrag aan kunnen pakken en of het nodig is dat de leerkracht hen hierin helpt.

Signalen betreffende digitaal pesten nemen we altijd serieus. Wanneer de leerkracht samen met de ouders overeenkomt om het digitaal pesten ook op school aan te pakken, volgt hij/zij onderstaand stappenplan. Dit stappenplan wordt ook gevolgd als de leerkracht het digitaal pesten als eerste, dus voordat de ouders dit doen, constateert.

1. Gesprek met de gepeste leerling en gesprek met de dader(s).

Deze twee onderdelen vallen beiden onder de eerste stap. Ze dienen naast elkaar uitgevoerd te worden. Het is namelijk van belang dat er met zowel het slachtoffer als met de daders in gesprek gegaan wordt. Daarvoor dienen de daders dus opgespoord te worden. Er moet worden afgewogen of de gesprekken afzonderlijk plaatsvinden of dat dit in een driegesprek (leerkracht, slachtoffer, dader) kan plaatsvinden. Hierbij worden duidelijke afspraken over het vervolg gemaakt.

2. Gesprek met de gepeste leerling

Het is van belang dat de leerkracht:

- deze leerling en diens klacht serieus neemt.
- de leerling zijn verhaal laat doen en daar de tijd voor neemt.
- zich probeert in te leven in de leerling.
- geen verwijten maakt. Dat maakt het onveilig voor de leerling, waardoor deze minder zal vertellen of zelfs helemaal niets meer zal vertellen.

- de leerling de tip geeft om de pester te blokkeren en/of te verwijderen wanneer het om digitaal pesten gaat.
- door blijft vragen. Vooral wanneer het gaat om een gesprek met een leerling na het signaleren van digitaal pesten. De leerling zal niet snel vertellen dat hij/zij gepest wordt of zelf pest.

3. Opsporen van de dader(s).

Soms zal bekend zijn wie de pester is en soms niet. Wanneer niet bekend is wie de pester is zal er getracht moeten worden om dit op te sporen. Dit kan gedaan worden door gesprekken te bewaren en uit te printen. In deze gesprekken kunnen aanwijzingen staan over wie de dader is. De stijl van het bericht en eventuele taalfouten en aanwijzingen kunnen de dader verraden. De dader kan wellicht ook worden gevonden door in de klas te praten over wat er is gebeurd.

4. Gesprek met de dader(s).

Hierbij is het van belang:

- in te gaan op wat er gaande is.
- door te vragen.
- goed te luisteren naar de kant van het verhaal van deze leerling en dit serieus te nemen.
- te wijzen op de mogelijke gevolgen voor de gepeste leerling.
- duidelijk te maken dat de leerling zich schuldig maakt aan een ernstig feit en dat dit in sommige gevallen zelfs strafbaar is.

Als het pesten op deze manier bespreekbaar wordt gemaakt, bestaat wel het gevaar dat het slachtoffer opnieuw door de pester(s) te grazen wordt genomen. Het kind moet dit gelijk doorgeven aan de ouders en de leerkracht. De leerkracht moeten oog houden voor het pestgedrag. Ouders en de leerkracht moeten geregeld in gesprek met het kind.

5. Ouders/verzorgers van de leerlingen op de hoogte stellen.

De leerkracht informeert zowel de ouders/verzorgers van de gepeste leerling als de ouders/verzorgers van de pester zo spoedig mogelijk over wat er speelt. Dat gebeurt bij voorkeur vóór het gesprek met de betrokken leerlingen. Denk hierbij aan het volgende:

- De leerkracht vraagt de ouders of zij de signalen herkennen. Wanneer zij niet weten wat de signalen zijn, kan hierover informatie worden gegeven.
- De leerkracht vertelt ouders/verzorgers dat het niet hun schuld is.
- De leerkracht informeert de ouders over de afspraken die met de leerlingen zijn gemaakt, wanneer het gesprek met hen al heeft plaatsgevonden.
- De leerkracht vertelt de ouders welke maatregelen zij kunnen nemen/wat zij kunnen doen.
- De leerkracht kan de ouders/verzorgers voor meer informatie verwijzen naar bijvoorbeeld het gratis telefoonnummer 0800-5010 (voorheen de onderwijstelefoon).
- www.pestweb.nl. Zij kunnen antwoord geven op vragen van ouders/verzorgers. Zij zijn ook per telefoon te bereiken: 0800 2828280.

De leerkrachten en de directeur streven er naar om (digitaal) pesten te stoppen, of liever nog, te voorkomen. Dit zal niet altijd lukken, omdat deze vorm van pestgedrag zich buiten school afspeelt.

Bijlage 1: Tips ter voorkoming van digitale pesterijen

Geef het slachtoffer bij digitaal pesten in ieder geval de volgende tips:

- Gebruik altijd een nickname (schuilnaam).
- Geef nooit je adres, achternaam, telefoon of 06-nummer.
- Chat alleen als je een ander kunt blokkeren.
- Blokkeer het mailtje (dan krijg je geen post meer van deze afzender).
- Zeg het thuis of op school.
- Bewaar de pestmail, whatsapp bericht(en) (dat is het bewijs).
- Laat je leerkracht of ouders bij de provider nagaan wie het bericht heeft verstuurd en een klacht indienen.
- Meld het aan de chatbox zelf (aan de moderatoren of via e-mail).
- Reageer nooit zelf op zulke chats of apps.
- Blokkeer de chat van die persoon. Kan dat niet? Log uit!
- Log eventueel onder een andere naam weer in en chat door met de mensen die je wel leuk vindt.